

Na kraju knjige predstavljeno je abecednim redom *Kazalo imena* (539–550) koja se navode u dnevniku, čime je istraživačima olakšano snalaženje pri korištenju izvora, ovisno o pojedinačnim znanstvenim interesima.

Dodatnu vrijednost ovomu kritičkomu izdanju daje prijevod predgovora i uvodne studije na engleski jezik (u dvostupčanom obliku) te prijevod izvornika s talijanskog na hrvatskih jezik, što omogućuje čitateljima i znanstvenicima širega jezično-govornog kruga temeljitije i bolje upoznavanje sa sadržajem predstavljenog izvora.

Na kraju treba istaknuti da ovo ogledno kritičko izdanje dnevnika Luke Sorkočevića pruža znanstvenicima humanističkih i društvenih usmjerenja uvid u prvorazredan izvor narativnog tipa koji pruža pregršt podataka, kako onih vezanih za opće stanje u središtu Monarhije tako i onih vezanih za osobni doživljaj Sorkočevića kao osobe s periferije zapadne civilizacije koji se u spomenutu razdoblju našao kao stranac u jednom procvatom europskom urbanom središtu. Budući da je u Beču Sorkočević, među ostalim, posjećivao brojne glazbene priredbe i manifestacije te se susretao sa značajnim ličnostima tog vremena, o čemu je zabilješke ostavio u dnevniku, može se zaključiti da je upravo njegov dnevnik time postao dragocjen izvor ne samo za proučavanje bečkoga glazbenog života s kraja 18. stoljeća i odnosa Bečkog dvora i Dubrovačke Republike, već i za bolje upoznavanje sa svestranom osobnošću i osebnjuošću našega prvog skladatelja simfonija Dubrovčanina Luke Sorkočevića.

Zrinka Novak

Luka Lukić, *Opis sela Klakarja (1905. – 1953.)*, Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti – Općina Klakar, Zagreb – Klakar 2020., 1100 str.

Hrvatska tradicijska kultura bogatija je za još jedno izdanje – etnološku monografiju *Opis sela Klakarja (1905. – 1953.)*, slavonskog učitelja, etnografa i melografa Luke Lukića. Radi se o opsežnu rukopisu koji se čuva u arhivu Odsjeka za etnologiju Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti. Luka Lukić započeo je svoj etnografski i sabirateljski rad 1898. godine na poziv Antuna Radića, tadašnjeg urednika *Zbornika za narodni život i običaje*. Prema Radićevu naputku (*Osnova za sabiranje i proučavanje građe o narodnom životu*, 1897.), Lukić je na oko 5000 rukopisnih stranica opisao tradicijsku kulturu, život i običaje slavonskih sela Varoš i Klakar. Građa koju je Lukić zapisao u rodnom Varošu objavljena je u *Zborniku* u razdoblju od 1919. do 1926. godine. Etnografska i folkloristička građa o Klakaru te Lukićeva biografija objavljena je prvi put 2016. godine u trotomnom izdanju u povodu obilježavanja 140. godišnjice rođenja i 60. godišnjice smrti Luke Lukića (1875. – 1956.) kao rezultat suradničkog projekta Odsjeka i Općine Klakar pod nazivom *Luka Lukić: kritičko objavlivanje rukopisne baštine*. U okviru projekta je održan i znanstveni skup *Luka Lukić: život i djelo* u Gradskoj knjižnici u Slavanskom Brodu te je postavljena spomen-ploča na pučkoj školi u Klakaru gdje je Lukić proveo najveći dio učiteljske službe.

U monografiji *Luka Lukić. Opis sela Klakarja. 1905. – 1953.* zaokružuje se cjelina Lukićeva etnografskog rada u selu Klakar prema svim poglavljima Radićeve *Osnove: "Priroda (narav) oko čovjeka", "Tjelesni ustroj naroda", "Jezik", "Životne potreštine", "Rad", "Život", "Pravo", "Običaji", "Zabave", "Poezija", "Vjerovanja" i "Iskustvo, znanje i mudrovanje"*. Urednik

knjige je akademik Dragutin Feletar, a izdanje je priredio dr. sc. Marinko Vuković. U uvodnom tekstu *Život, običaji i identitet sela Klakara u rukopisnoj ostavštini Luke Lukića* Vuković ističe i analizira vrijednost Lukićevih zapisa. Lukić je i sam u uvodnom tekstu opisao vlastitu metodologiju skupljanja građe te komunikaciju s kazivačima na terenu, najčešće u obliku kraćih anegdota. Lukićeva posvećenost detaljima i sistematičnost nisu izostali niti kada je u pitanju jezik. U svojim zapisima navodi više termina za isti pojam, a građu dodatno upotpunjuje rječnicima stranih riječi (njemački, turski) uključujući i "Ciganjski govor u selu" u kojem donosi prijevode riječi, izraza i rečenica te folklornu građu na hrvatskom i romskom jeziku. Lukić je u kontekstu obrade građe sastavio i abecedno kazalo bilja te pregled bolesti i lijekova koje je detaljno opisao. Priređivač taj dio zbog detaljnih i iscrpnih opisa smatra posebno važnim prinosom medicinskoj antropologiji, koja je relativno nedavno zaživjela kao znanstveno-istraživačka grana unutar antropologije i etnologije te navodi kako građa iz ove monografije kvalitetom i kvantitetom nadmašuje rukopisne monografije Lukićevih suvremenika. Kritičko izdanje je opremljeno iscrpnim rječnikom odnosno tumačem manje poznatih riječi i izraza te tekstološkom napomenom koje potpisuju priređivač Marinko Vuković, jezična savjetnica dr. sc. Irena Miloš i viši znanstveni suradnik Odsjeka dr. sc. Jakša Primorac. Kroz rad se iz različitih aspekata ističe važnost monografije, ne samo za etnologiju i folkloristiku, već i za druga znanstvena područja i grane poput povijesti, kulturne antropologije, sociologije te filologije s posebnim naglaskom na dijalektologiju.

Osim znanstvenoj javnosti, ovakva su izdanja izuzetno korisna istraživačima lokalne povijesti te lokalnom stanovništvu. Ovim se izdanjem upotpunjuje slika slavonskog sela s kraja 19. i početka 20. stoljeća te prosvjetiteljska uloga koju su u to vrijeme imali seoski učitelji.

Katarina Dimšić

Feđa Milivojević, *Cezarov Ilirik*, Hrvatski institut za povijest – Filozofski fakultet u Rijeci, Zagreb – Rijeka 2021., 350 str.

Monografija *Cezarov Ilirik* u nakladi Hrvatskog instituta za povijest i Filozofskog fakulteta u Rijeci javnosti je predstavljena u rujnu 2021. na Šestom kongresu hrvatskih povjesničara održanom na Filozofskom fakultetu u Rijeci, a zatim i godišnjem festivalu povijesti Kliofest u Zagrebu. Recenzenti su dr. sc. Boris Olujić i dr. sc. Robert Matijašić. Prvotno je djelo bilo istoimeni doktorski rad koji je autor izradio na Sveučilištu u Zadru 2017. godine pod mentorstvom Siniše Bilića-Dujmušića. Korice krasi avers rimskoga republikanskog novca iz 44. g. pr. Kr. s likom Gaja Julija Cezara, pronađenog u Ličkom Ribniku. Središnja tema monografije jest područje Ilirika nakon proglašenja Vatinijeva zakona 59. g. pr. Kr. i uprave "možda najvećeg Rimljanina svih vremena", Gaja Julija Cezara, nad tim područjem. Dakako, osim sredine 1. st. pr. Kr., za potrebu shvaćanja kompleksne problematike središnjeg dijela, autor je obuhvatio opsežniji vremenski period, počevši od vremena Prvoga ilirskog rata 229. g. pr. Kr. Monografija je podijeljena na deset poglavlja uključujući predgovor, bibliografiju, te uvodno i završno poglavlje koje je i svojevrsni sažetak. Također, u knjizi se nalaze i popisi tablica i karata koje je autor izradio.

Predgovor (1–2) započinje kratkim osvrtom na Vatinijev zakon iz 59. g. pr. Kr. kojim G. Julije Cezar na upravu dobiva Ilirik i Cisalpinsku Galiju što je i vrhunac svih ranijih *leges*